
Zittingsdocument

B10-0073/2024

4.10.2024

ONTWERPRESOLUTIE

naar aanleiding van een verklaring van de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid

ingediend overeenkomstig artikel 136, lid 2, van het Reglement

over versterking van de weerbaarheid van Moldavië tegen Russische inmenging in de aanloop naar de presidentsverkiezingen (2024/2821(RSP))

Joachim Stanisław Brudziński, Adam Bielan, Mariusz Kamiński, Cristian Terheş, Malgorzata Gosiewska, Jaak Madison, Rihards Kols, Jadwiga Wiśniewska, Carlo Fidanza, Michał Dworczyk, Roberts Zīle, Alberico Gambino, Sebastian Tynkkynen, Ivaylo Valchev, Veronika Vrecionová, Ondřej Krutílek, Tobiasz Bocheński, Assita Kanko, Alexandr Vondra
namens de ECR-Fractie

Resolutie van het Europees Parlement over versterking van de weerbaarheid van Moldavië tegen Russische inmenging in de aanloop naar de presidentsverkiezingen (2024/2821(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien zijn eerdere resoluties over de Republiek Moldavië en de landen van het Oostelijk Partnerschap,
  - gezien de associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Moldavië, anderzijds¹, die een diepe en brede vrijhandelsruimte omvat en op 1 juli 2016 volledig in werking is getreden,
  - gezien artikel 49 van het Verdrag betreffende de Europese Unie,
  - gezien het door de Republiek Moldavië op 3 maart 2022 ingediende verzoek om toetreding tot de Europese Unie (EU),
  - gezien de Verklaring van Versailles van 10 en 11 maart 2022,
  - gezien de verklaring van de EU van 21 maart 2024 tijdens de Permanente Raad van de OVSE nr. 1466 in Wenen over de recente veiligheidsincidenten in de regio Transnistrië,
  - gezien artikel 136, lid 2, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat de presidentsverkiezingen in Moldavië gepland staan voor 20 oktober 2024; overwegende dat op de dag van de presidentsverkiezingen ook een referendum over de toetreding van Moldavië tot de EU zal plaatsvinden;
- B. overwegende dat Rusland voortdurend heeft geprobeerd vrije, eerlijke en onafhankelijke verkiezingen in Moldavië en in verschillende EU-landen te beïnvloeden, te ondermijnen en te ontwrichten door gebruik te maken van desinformatie, heimelijke activiteiten, corruptie en vele andere tactieken van hybride oorlogvoering die erop gericht zijn het Westen te destabiliseren; overwegende dat, ondanks recente verbeteringen in de wetgeving, de bezorgdheid over de financiering van campagnes en het gebruik van illegale Russische fondsen om de verkiezingsuitslag te beïnvloeden nog steeds een van de meest gevoelige kwesties is in het verkiezingslandschap van Moldavië; overwegende dat de Russische inspanningen om invloed uit te oefenen naar verwachting zullen toenemen in de aanloop naar de presidentsverkiezingen in Moldavië;
- C. overwegende dat er een merkbare verschuiving heeft plaatsgevonden in de Russische interventietactieken, waarbij Rusland zijn steun heeft uitgebreid van traditionele hardline pro-Russische partijen naar een breder spectrum van politieke actoren; overwegende dat dit spectrum nu niet alleen gematigd pro-Russische en pro-

---

¹ *PB L 260 van 30.8.2014, blz. 4*, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/492/oj.

Moldavische groepen omvat, maar ook groepen die zichzelf als “pro-Europees” presenteren; overwegende dat deze strategie op bedrieglijke wijze een reeks alternatieven voor de Partij van Actie en Solidariteit lijkt te bieden aan gedesillusioneerde kiezers, met als doel het politieke landschap te versnipperen en de echte steun voor de huidige regering te doen verwateren; overwegende dat deze verschuiving een weerspiegeling is van de veranderende benadering van beïnvloedingsoperaties door het Kremlin, dat prioriteit geeft aan het creëren van meerdere fronten om democratische processen te ondermijnen en interne verdeeldheid te zaaien;

- D. overwegende dat bij de lokale verkiezingen in Moldavië van 5 november 2023 naar verluidt sprake was van ongekende mate van Russische inmenging, waaronder desinformatiecampagnes, omkoping van kiezers en financiële steun voor pro-Russische partijen, die een ernstige bedreiging vormt voor het democratische proces van Moldavië in de aanloop naar de presidentsverkiezingen in oktober 2024; overwegende dat uit recente verslagen van Moldavische onderzoekers blijkt dat naar verluidt meer dan 15 miljoen USD aan Russisch geld zou kunnen zijn overgemaakt om kiezers bij de komende verkiezingen om te kopen;
- E. overwegende dat de Moldavië maatregelen heeft genomen om Russische inmenging tegen te gaan, waaronder het verbieden van pro-Russische partijen, het opleggen van sancties aan oligarchen, het stilleggen van mediakanalen die desinformatie verspreiden en het intensiveren van douanecontroles; overwegende dat deze inspanningen echter verder moeten worden ondersteund door de internationale gemeenschap en met name de EU;
- F. overwegende dat de Republiek Moldavië op 3 maart 2022 het EU-lidmaatschap heeft aangevraagd en dat de Europese Commissie op 17 juni 2022 adviezen heeft bekendgemaakt over de door Oekraïne, Georgië en Moldavië ingediende aanvragen; overwegende dat Moldavië op 23 juni 2022 met de voltallige instemming van de 27 lidstaten de status van kandidaat-lidstaat is toegekend; overwegende dat de Commissie in haar mededeling inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2023, die op 8 november 2023 werd gepresenteerd, verwijst naar negen door Moldavië te nemen stappen, en de aanbeveling doet om toetredingsonderhandelingen te openen zodra Moldavië de resterende hervormingen op het gebied van justitie, corruptiebestrijding en de-oligarchisatie heeft doorgevoerd; overwegende dat de Raad op 14 december 2023 heeft besloten toetredingsonderhandelingen te openen en dat de eerste intergouvernementele conferentie waarmee deze onderhandelingen formeel van start zijn gegaan, op 25 juni 2024 heeft plaatsgevonden;
- G. overwegende dat de EU sancties heeft opgelegd aan belangrijke Moldavische oligarchen en pro-Russische actoren, en dat de Verenigde Staten (VS) Moldavië herhaaldelijk hebben gewaarschuwd voor Russische plannen om de regering te destabiliseren en omver te werpen;
- H. overwegende dat Russische actoren, waaronder personen waaraan sancties zijn opgelegd, zoals de voortvluchtige Moldavische oligarch Ilan Shor, rechtstreeks betrokken zijn geweest bij deze destabiliseringspogingen en gebruik hebben gemaakt van door de staat gefinancierde Russische mediakanalen op Russisch grondgebied en

criminele netwerken om de Moldavische politiek te beïnvloeden;

- I. overwegende dat de Russische inmenging, in combinatie met de kwetsbare economische situatie, de politieke verdeeldheid en het geostrategische belang van Moldavië, de toekomst van Moldavië in de EU dreigt te ondermijnen, ondanks de aanzienlijke vooruitgang die het land heeft geboekt op weg naar toetreding tot de EU; overwegende dat door oligarchen gesteunde media en corrupte financiële netwerken het politieke landschap van Moldavië blijven destabiliseren en een bedreiging vormen voor zijn soevereiniteit en democratische instellingen;
- J. overwegende dat Russia Today en de medewerkers daarvan, waaronder hoofdredacteur Margarita Simonyan, rechtstreeks hebben samengewerkt met het Kremlin om de pogingen van de Russische regering om de Moldavische verkiezingen van oktober 2024 te beïnvloeden, te ondersteunen; overwegende dat Simonyan de door de staat gefinancierde platforms waarin zij leidinggevende posities bekleedt – namelijk RT, Sputnik en hun moederbedrijf, het internationale persbureau Rossiya Segodnya, een federaal staatsbedrijf, gebruikt om te proberen onrust te stoken in Moldavië, waarschijnlijk met het specifieke doel om protesten gewelddadig te laten verlopen;
- K. overwegende dat Rusland zijn jarenlange aanvallen op Moldavië in de “grijze zone” opvoert door middel van desinformatie, cyberaanvallen, bommeldingen en andere manipulaties; overwegende dat deze campagne deel uitmaakt van wat deskundigen en regeringsfunctionarissen de gestaag evoluerende hybride oorlog van Rusland van de Oostzee tot de Zwarte Zee noemen: zijn invasie van Oekraïne en pogingen tot destabilisatie van Georgië, Estland en andere buurlanden; overwegende dat de belangrijkste instrumenten van Poetin om Moldavië te destabiliseren bestaan uit propaganda en de corruptie die wordt gepleegd door geallieerde miljardairs zoals Ilan Shor en de voormalige leider van de regeringspartij Vladimir Plahotniuc, evenals de Russische invloed op twee regio’s: Gagaoezië, een bolwerk van Ilan Shor in het zuiden, en Transnistrië, gelegen aan de oostelijke grens van Moldavië en gecontroleerd door Russische troepen;
- L. overwegende dat de Russische regering in 2023 het operationele toepassingsgebied van Russia Today (RT) heeft uitgebreid door een cybereenheid met rechtstreekse banden met de Russische staat in de organisatie op te nemen; overwegende dat deze eenheid wereldwijd betrokken is geweest bij inlichtingen- en beïnvloedingsoperaties, ook in Moldavië; overwegende dat de informatie die wordt verzameld door deze entiteit, die onder de dekmantel van RT opereert, naar verluidt wordt doorgesluisd naar Russische inlichtingendiensten, door de staat gecontroleerde media, huurlingengroepen en andere actoren die banden hebben met de Russische regering; overwegende dat RT ook betrokken is bij desinformatiecampagnes, heimelijke beïnvloedingsoperaties en militaire aankopen ter ondersteuning van de Russische oorlog in Oekraïne;
- M. overwegende dat de inlichtingen- en veiligheidsdienst van de Republiek Moldavië in 2023 een verslag heeft gepubliceerd waarin wordt gewezen op de ongekende intensiteit van de acties en daden van de Russische Federatie om de Republiek Moldavië in haar invloedssfeer te verankeren; overwegende dat het dreigingsmechanisme van hybride aard is en operationeel gericht is op het aanvallen van democratische processen en het ondermijnen van de weg van Moldavië naar

Europese integratie door het versterken van radicale, separatistische tendensen in de zuidelijke regio van Moldavië, met name in Gagaoezië, het verspreiden van propaganda en het herschikken van de informatieruimte, het ingrijpen in het verkiezingsproces van Moldavië en het uitvoeren van subversieve operaties;

- N. overwegende dat op 18 september 2024 twee naaste bondgenoten van Ilan Shor – Marina Tauber, lid van het parlement van Moldavië, en gouverneur (başkan) van Gagaoezië, Evghenia Guțul – een ontmoeting hadden met de woordvoerder van het Russische ministerie van Buitenlandse Zaken, Maria Zakharova, en vervolgens valse informatie over de EU en de toekomst van Moldavië daarin naar buiten brachten, waarmee ze Moldavische burgers manipuleerden en probeerden de komende verkiezingen te beïnvloeden;
- O. overwegende dat Moldavië geconfronteerd wordt met toenemende uitdagingen op economisch en veiligheidsgebied, waaronder het risico van een politieke terugslag als de door Rusland gesteunde kandidaten succes boeken in de komende presidentsverkiezingen;
- P. overwegende dat door het besluit van Oekraïne om zijn grens met Transnistrië, waar 1 500 Russische troepen zijn gestationeerd, te sluiten, de handel tussen Kyiv en Tiraspol aanzienlijk is ingeperkt, kritieke inkomstenstromen zijn afgesneden en de handelsvolumes van Transnistrië met Rusland in 2022 met 22 % zijn afgenomen; overwegende dat Moldavië nu het grootste deel van de toegang van Transnistrië tot buitenlandse handel controleert, hetgeen een ongekende kans vormt om invloed uit te oefenen op de separatistische regio; overwegende dat Moldavië een pressiestrategie uitvoert, waaronder het strafbaar stellen van separatisme, het verscherpen van douanecontroles en het ontnemen van douaneprivileges aan Transnistrische bedrijven, wat tot aanzienlijke economische druk heeft geleid; overwegende dat, ondanks het feit dat het gratis Russisch gas ontvangt, Transnistrië kwetsbaar blijft voor het mogelijke onderbreken van de Russische gasdoorvoer door Oekraïne tegen december 2024, waardoor de regio zonder energie zou kunnen komen te zitten;
- Q. overwegende dat Rusland een aanzienlijke militaire aanwezigheid in de Zwarte Zee heeft, onder meer door niet bekendgemaakte aantallen en capaciteiten van hun onderzeeërs, en over aanzienlijke mogelijkheden beschikt om controle uit te oefenen over aangrenzende zeetransportroutes; overwegende dat de onstabiele situatie in Transnistrië een strategisch risico vormt, aangezien Rusland de controle over de regio zou kunnen krijgen en het conflict zou kunnen escaleren als gevolg van de waarschijnlijke militaire reactie van Oekraïne;
- R. overwegende dat volgens journalistiek onderzoek tientallen priesters van de metropool van Moldavië naar Rusland reizen, waar zij kaarten ontvangen waarmee zij later geld opnemen; overwegende dat deze reizen naar verluidt worden georganiseerd door Ilan Shor, in nauwe samenwerking met de Russische orthodoxe kerk, die nauwe banden heeft met het Kremlinregime, met de bedoeling de geestelijken voor verkiezingsdoeleinden te gebruiken;
- S. overwegende dat het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, als reactie op de voortdurende pogingen van Rusland om de Moldavische democratie te ondermijnen en

zich te mengen in het verkiezingsproces in Moldavië, extra sancties oplegt aan een uiterst belangrijk aspect van de kwaadaardige invloed van Rusland in Moldavië;

1. is solidair met de bevolking van de Republiek Moldavië en spreekt zijn onwrikbare steun uit voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van de Republiek Moldavië, binnen zijn internationaal erkende grenzen; prijst Moldavië in het bijzonder voor de hervormingen van de kieswet in 2022, waarmee tegemoet is gekomen aan reeds lang bestaande aanbevelingen en een sterker kader is gecreëerd voor de komende verkiezingen, en voor de uitbreiding van het aantal stembureaus in het buitenland en een nieuw initiatief om gedeeltelijk per brief te stemmen; wijst ook op de belangrijke rol die de Republiek Moldavië speelt bij het waarborgen van de veiligheid en stabiliteit van de oostelijke grens van de EU in de context van de humanitaire crisis die het gevolg is van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne;
2. veroordeelt met klem de herhaalde pogingen van Rusland om de Republiek Moldavië en haar instellingen en samenleving te destabiliseren; roept de Russische autoriteiten op de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van de Republiek Moldavië te eerbiedigen, een einde te maken aan hun provocaties en pogingen om het land te destabiliseren, en hun strijdkrachten onmiddellijk en onvoorwaardelijk terug te trekken uit de bezette gebieden van Moldavië (Transnistrië), Georgië (Abchazië en Zuid-Ossetië) en Oekraïne;
3. bevestigt eens te meer zijn volledige steun voor het lidmaatschap van Moldavië van de EU; juicht het toe dat de Moldavische autoriteiten zich aanzienlijke inspanningen getroosten om de hervormingsagenda ten uitvoer te leggen en vastberaden zijn te voldoen aan de negen stappen zoals geïdentificeerd in het advies van de Commissie van 17 juni 2022 om vooruitgang te boeken in de richting van het lidmaatschap van de EU, ondanks de druk die Rusland op Moldavië uitoefent en de crisis naar aanleiding van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne;
4. benadrukt dat de Russische Federatie, op basis van de ervaringen met de lokale verkiezingen van 2023, bij de komende parlementsverkiezingen in 2025 waarschijnlijk gebruik zal maken van “opvulpartijen”, om een rookgordijn te creëren zodat ten minste één door Ilan Shor gecontroleerde partij in het parlement kan komen;
5. feliciteert Moldavië met de eerste intergouvernementele conferentie over de opening van toetredingsonderhandelingen, die in juni 2024 plaatsvond, slechts twee jaar na de toekenning van de status van kandidaat-lidstaat, waarmee Moldavië aantoont dat het land vastbesloten is de hervormingsagenda van de EU uit te voeren; erkent dat Moldavië aanzienlijke vooruitgang heeft geboekt in het toetredingsproces tot de EU en roept de intergouvernementele conferentie op om cluster 1 van de onderhandelingen in het komende jaar af te ronden;
6. roept de NAVO en haar leden op te overwegen de maritieme aanwezigheid en paraatheid van de NAVO in het Zwarte Zeegebied te vergroten;
7. verzoekt de EU de inspanningen van Moldavië voor een vreedzame re-integratie van Transnistrië te ondersteunen door financiële en technische bijstand te verlenen voor economische stabilisatie, socialecohesiemaatregelen en diversificatie van de energievoorziening van Transnistrië via de aangrenzende lidstaten, en er daarbij voor te

zorgen dat de vorderingen van Moldavië op weg naar toetreding tot de EU niet worden ondermijnd door de onopgeloste status van Transnistrië;

8. spoort de regering van Moldavië aan om, nu het land vorderingen maakt op weg naar toetreding tot de EU, het onrecht dat tijdens de onderdrukkende Sovjetbezetting alle religieuze groeperingen is aangedaan, te herstellen;
9. erkent de orthodoxe metropool van Bessarabië als slachtoffer van de Sovjetoverheersing; merkt in dit verband op dat de orthodoxe metropool van Bessarabië, nadat deze op onrechtmatige wijze door de Sovjetautoriteiten was afgeschaft, pas in 2002 officieel werd erkend, na een uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens;
10. verzoekt de Commissie, de Europese Dienst voor extern optreden en de lidstaten dringend financiering en expertise beschikbaar te stellen ter ondersteuning van de opleiding van verkiezingswaarnemers voor de korte termijn in Moldavië voor de verkiezingen van oktober 2024, in samenwerking met de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa en de gespecialiseerde diensten en bureaus daarvan;
11. verzoekt de Commissie nauwere samenwerking te overwegen om Moldavië specifieke technische bijstand te verlenen bij het tegengaan van inmenging en om de verkiezingsinfrastructuur van Moldavië te verbeteren, onder meer door bijstand te verlenen bij de invoering van veilige stemtechnologieën en maatregelen om de integriteit van de doorgifte van de resultaten van de stemming te waarborgen;
12. dringt er bij de Commissie op aan een alomvattend groeiplan voor Moldavië te ontwikkelen en te presenteren, dat erop gericht is buitenlandse investeringen te vergemakkelijken en de economische ontwikkeling in het land te stimuleren; dringt erop aan dat Moldavië solide financiële steun blijft ontvangen om te zorgen voor duurzame groei en stabiliteit; dringt voorts aan op de permanente afschaffing van invoerrechten en -quota op de Moldavische uitvoer naar de EU;
13. is ingenomen met de bijstand die in het kader van de Europese Vredesfaciliteit wordt verleend ter ondersteuning van de strijdkrachten van de Republiek Moldavië, met het oog op de modernisering van de luchtdefensievermogens van het land, en dringt erop aan dergelijke steun te blijven verlenen; merkt op dat elke soevereine staat het inherente recht heeft om te investeren in zijn defensievermogens, en bevestigt dat dergelijke acties volledig in overeenstemming zijn met de neutraliteitsstatus van de Republiek Moldavië;
14. prijst de start van de EU-partnerschapsmissie in de Republiek Moldavië in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid, die gericht is op het versterken van de veerkracht van de veiligheidssector van Moldavië; spreekt zijn krachtige steun uit voor de activiteiten van de missie en de rol daarvan bij het leveren van cruciale bijstand en expertise om de veiligheid en stabiliteit van het land te verbeteren;
15. prijst de ondertekening van het veiligheids- en defensiepartnerschap, dat de veerkracht van Moldavië zal versterken en de EU en Moldavië in staat zal stellen gezamenlijk gemeenschappelijke veiligheidsuitdagingen aan te pakken; benadrukt dat Moldavië het eerste land is dat een dergelijk partnerschap met de EU ondertekent, waaruit blijkt dat beide partijen sterk hechten aan intensievere samenwerking op het gebied van veiligheid

en defensie;

16. verzoekt de EU, de VS, Canada en het Verenigd Koninkrijk sancties te blijven toepassen en uitbreiden tegen personen, mediakanalen en entiteiten die betrokken zijn bij door het Kremlin gesteunde activiteiten om de democratische processen en de electorale integriteit van Moldavië en alle EU-landen en partners te ondermijnen;
17. dringt er bij de Moldavische regering op aan waakzamer te zijn met betrekking tot mogelijke onregelmatigheden bij de verkiezingen, de publieke communicatie over de veiligheid van de verkiezingen te verbeteren en voorbereidingen te treffen om het hoofd te bieden aan Russische pogingen om protesten uit te lokken na de verkiezingsuitslag;
18. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de regering en het parlement van de Republiek Moldavië, de Russische Federatie, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, de Verenigde Naties en de Raad van Europa.